Urząd Statystyczny w Poznaniu

ul. Wojska Polskiego 27/29
60-624 Poznań

tel.: 61 27 98 200
fax: 61 27 98 100

SekretariatUSPOZ@stat.gov.pl
poznan.stat.gov.pl

OPRACOWANIA SYGNALNE

Data opracowania:
listopad 2017

Wypadki przy pracy
w województwie wielkopolskim w 2016 r.

Wypadki przy pracy, którym poświęcone jest niniejsze opracowanie, stanowią fragment ogólniejszej problematyki warunków pracy. Dane zebrane w drodze badania statystycznego na podstawie statystycznej karty wypadku Z-KW dostarczają wiedzy m.in. na temat liczby i rodzaju wypadków, ich koncentracji w różnych obszarach gospodarki narodowej, jak również ich przyczyn i skutków. Ponadto pozwalają określić liczbę i strukturę demograficzno-zawodową osób poszkodowanych w wypadkach oraz rodzaj doznanych przez nie urazów, a także wskazać zdarzenia, które najczęściej są powodem powstania urazów oraz czynniki będące ich źródłem. Informacje takie są istotne dla profilaktyki bezpieczeństwa i higieny pracy, dla podejmowania działań mających na celu poprawę sytuacji, szczególnie w tych obszarach gospodarki, gdzie ryzyko wystąpienia wypadków jest największe.

Dane o wypadkach przy pracy i zdarzeniach traktowanych na równi z wypadkami przy pracy oraz o osobach w nich poszkodowanych dotyczą całej gospodarki narodowej, nie uwzględniając jedynie osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

W roku 2016 w województwie wielkopolskim odnotowano 11115 wypadków przy pracy, tj. o 226 (o 2,1%) więcej niż w poprzednim roku. Poszkodowanych w tych zdarzeniach zostało 11151 osób, co w porównaniu z 2015 r. oznacza wzrost o 237 osób (o 2,2%). Charakter zbiorowy miało 26 wypadków, w których poszkodowane zostały 62 osoby czyli 0,6% ogółu poszkodowanych w wypadkach przy pracy i zdarzeniach traktowanych na równi z nimi (przed rokiem w 22 wypadkach zbiorowych poszkodowanych zostało 47 osób, stanowiących 0,4% ogółu poszkodowanych).

Spośród wszystkich wypadków przy pracy, odnotowanych w województwie wielkopolskim w 2016 r., skutek śmiertelny miało 16 zdarzeń, w których śmierć poniosło 16 osób. Ciężkie uszkodzenie ciała stwierdzono u 60 osób poszkodowanych w 60 wypadkach. W wypadkach przy pracy sklasyfikowanych jako lekkie (11039 zdarzeń) obrażeń doznało 11075 osób (w 2015 r. w wypadkach śmiertelnych zostało poszkodowanych 41 osób, w wypadkach ciężkich – 62 osoby, a w lekkich – 10811 osób). Większość poszkodowanych pracowała w sektorze prywatnym (77,6%; w 2015 r. 78,8%), a biorąc pod uwagę rodzaj działalności, głównie w zakładach związanych z przetwórstwem przemysłowym (4910 osób, tj. 44,0% wszystkich poszkodowanych w wypadkach przy pracy; w 2015 r. 43,9%), a także w jednostkach sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (1405 osób, tj. 12,6%; przed rokiem 12,9%), transport i gospodarka magazynowa (897 osób, tj. 8,0%; przed rokiem 7,4%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (886 osób, tj. 7,9%; w 2015 r. 7,6%) oraz budownictwo (609 osób, tj. 5,5%; przed rokiem 6,0%).

Odnosząc liczbę osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy do liczby pracujących, wyznacza się tzw. wskaźnik wypadkowości oznaczający częstość występowania tego typu zdarzeń. W 2016 r. w województwie wielkopolskim na 1000 pracujących przypadało średnio 8,70 poszkodowanych (wobec 8,81 przed rokiem i 7,00 przeciętnie w Polsce). Wskaźnik ten nadal należał do najwyższych w kraju; wyższy zanotowano tylko w województwach warmińsko-mazurskim (9,17) i dolnośląskim (9,08). Podobnie jak w kraju, w województwie wielkopolskim największą wypadkowością charakteryzowały się sekcje przemysłowe, gdzie wskaźnik przekraczał 14 poszkodowanych (14,45 osób na 1000 pracujących).

Analizując wypadki przy pracy ze względu na wielkość zakładów, należy stwierdzić, że w 2016 r. najwięcej wypadków miało miejsce w zakładach (jednostkach lokalnych) o liczbie pracujących od 50 do 249 (34,1% ogółu poszkodowanych). W przedsiębiorstwach przetwórstwa przemysłowego poszkodowani w wypadkach przy pracy zatrudnieni w jednostkach tej wielkości stanowili 37,5%, a w jednostkach o liczbie pracujących 500 i więcej 28,7%. W jednostkach budowlanych i handlowych wypadki najczęściej zdarzały się w podmiotach o liczbie pracujących od 10 do 49 oraz od 50 do 249; łącznie w tych dwóch grupach wielkości podmiotów poszkodowani stanowili, odpowiednio: 72,9% ogółu poszkodowanych w budownictwie i 72,3% w handlu; naprawie pojazdów samochodowych. W opiece zdrowotnej i pomocy społecznej najwięcej wypadków zanotowano w jednostkach o liczbie pracujących 500 i więcej (56,9% ogółu poszkodowanych w tej sekcji), natomiast w przedsiębiorstwach transportu i gospodarki magazynowej – w zakładach o liczbie pracujących 500 i więcej (39,2%) oraz od 50 do 249 (26,2%).

Tabl. 1. **Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wielkości zakładów oraz sekcji PKD w 2016 r.**

SEKCJE PKD	Ogółem	W tym w wypadkach śmiertelnych	Z ogółem – zatrudnieni w zakładach (jednostkach lokalnych) o liczbie pracujących				
			do 9	10–49	50–249	250–499	500 i więcej
O g ó ł e m	**11151**	**16**	**698**	**2301**	**3808**	**1532**	**2812**
w tym:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	267	1	42	86	115	4	20
Przemysł	5285	7	155	685	2007	969	1469
w tym:							
przetwórstwo przemysłowe	4910	5	141	596	1843	919	1411
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ	254	–	4	71	144	35	–
Budownictwo	609	4	115	215	229	31	19
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ	1405	2	185	569	447	144	60
Transport i gospodarka magazynowa	897	2	53	191	235	66	352
Zakwaterowanie i gastronomia Δ	147	–	29	69	48	1	–
Administrowanie i działalność wspierająca Δ	475	–	31	42	90	69	243
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	339	–	4	57	147	78	53
Edukacja	411	–	5	187	185	13	21
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	886	–	16	75	151	140	504

W ogólnej liczbie poszkodowanych w wypadkach przy pracy w województwie wielkopolskim w 2016 r. 65,1% stanowili mężczyźni. Podobnie jak w poprzednim roku, najwięcej poszkodowanych należało do grupy wiekowej 25–34 lata (26,2%), w której większość (63,8%) stanowili pracownicy sekcji przetwórstwo przemysłowe oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych. Drugą pod względem liczebności grupę poszkodowanych tworzyły osoby z przedziału wiekowego 35–44 lata (24,9%); w tej grupie również przeważali zatrudnieni w przetwórstwie przemysłowym i w jednostkach związanych z handlem (59,5% ogółu poszkodowanych z tej grupy wiekowej).

Najwięcej wypadków ze skutkiem śmiertelnym w 2016 r. odnotowano w przetwórstwie przemysłowym i budownictwie (odpowiednio 5 i 4 osoby spośród 16 poszkodowanych śmiertelnie). Również wypadki powodujące ciężkie uszkodzenie ciała najczęściej miały miejsce w jednostkach związanych z tymi sekcjami (odpowiednio 31 i 11 osób spośród 60 poszkodowanych ciężko).

Biorąc pod uwagę wiek poszkodowanych, w wypadkach śmiertelnych najwięcej osób należało do przedziału wiekowego 45–54 lata (5 osób), natomiast w wypadkach powodujących ciężkie uszkodzenie ciała poszkodowani mieli najczęściej 35–44 lata (18 poszkodowanych).

Tabl. 2. **Poszkodowani w wypadkach przy pracy według grup wieku i skutków wypadków w 2016 r.**

GRUPY WIEKU	Ogółem		W tym w wypadkach			
			śmiertelnych		ciężkich	
	razem	w tym w przetwórstwie przemysłowym	razem	w tym w przetwórstwie przemysłowym	razem	w tym w przetwórstwie przemysłowym
O g ó ł e m	**11151**	**4910**	**16**	**5**	**60**	**31**
w wieku:						
0–17 lat	23	7	–	–	–	–
18–24	1372	782	–	–	7	6
25–34	2920	1379	3	2	10	3
35–44	2780	1268	3	–	18	8
45–54	2294	880	5	1	10	4
55–64	1635	566	4	2	13	9
65 lat i więcej	127	28	1	–	2	1

W 2016 r., podobnie jak w poprzednich latach, najczęściej ofiarami wypadków przy pracy były osoby legitymujące się krótkim stażem (do 3 lat) – 50,6%, w tym 34,1% stanowiły osoby o stażu 1 rok i mniej. Wypadki wśród osób o stażu pracy do 3 lat najczęściej miały miejsce w zakładach należących do sekcji administrowanie i działalność wspierająca (85,5% wszystkich poszkodowanych w tej sekcji; w 2015 r. 85,8%) oraz zakwaterowanie i gastronomia (78,2%; w 2015 r. 60,2%). W wypadkach ze skutkiem śmiertelnym poszkodowanych zostało 7 osób o stażu pracy do 3 lat (czyli 43,8% ogółu poszkodowanych śmiertelnie), pracujących w jednostkach związanych z przetwórstwem przemysłowym, budownictwem, handlem; naprawą pojazdów samochodowych oraz transportem i gospodarką magazynową.

Ponad połowa wszystkich poszkodowanych w wypadkach przy pracy była zatrudniona na czas nieokreślony i pracowała w pełnym wymiarze czasu pracy (55,2% wobec 54,1% przed rokiem), ale w gronie poszkodowanych w 2016 r. znalazło się również 61 uczniów/praktykantów (przed rokiem 85), pracujących głównie w zakładach przetwórstwa przemysłowego, jednostkach handlu; naprawy pojazdów samochodowych oraz w budownictwie.

Największa wypadkowość utrzymywała się w takich grupach zawodów, jak: robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni (11,1% ogólnej liczby poszkodowanych w wypadkach przy pracy) oraz robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni (10,2%), a także operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych (9,3%), robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie (7,6%), kierowcy i operatorzy pojazdów (7,5%), sprzedawcy i pokrewni (6,0%), robotnicy budowlani i pokrewni, z wyłączeniem elektryków (5,0%) oraz pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej (5,0%). Te grupy zawodów przeważały wśród poszkodowanych w sektorze prywatnym (odpowiednio: 13,3%, 12,9%, 11,5%, 9,3%, 7,8%, 7,6%, 5,1% i 6,2%), natomiast w sektorze publicznym najwięcej poszkodowanych było wśród specjalistów do spraw zdrowia (16,6% ogółu poszkodowanych w sektorze publicznym), specjalistów nauczania i wychowania (9,5%), a także pozostałych pracowników obsługi biura (7,7%), kierowców i operatorów pojazdów (6,5%) oraz pomocy domowych i sprzątaczek (5,5%).

Tabl. 3. **Poszkodowani w wypadkach przy pracy według płci i wybranych grup zawodów w 2016 r.**

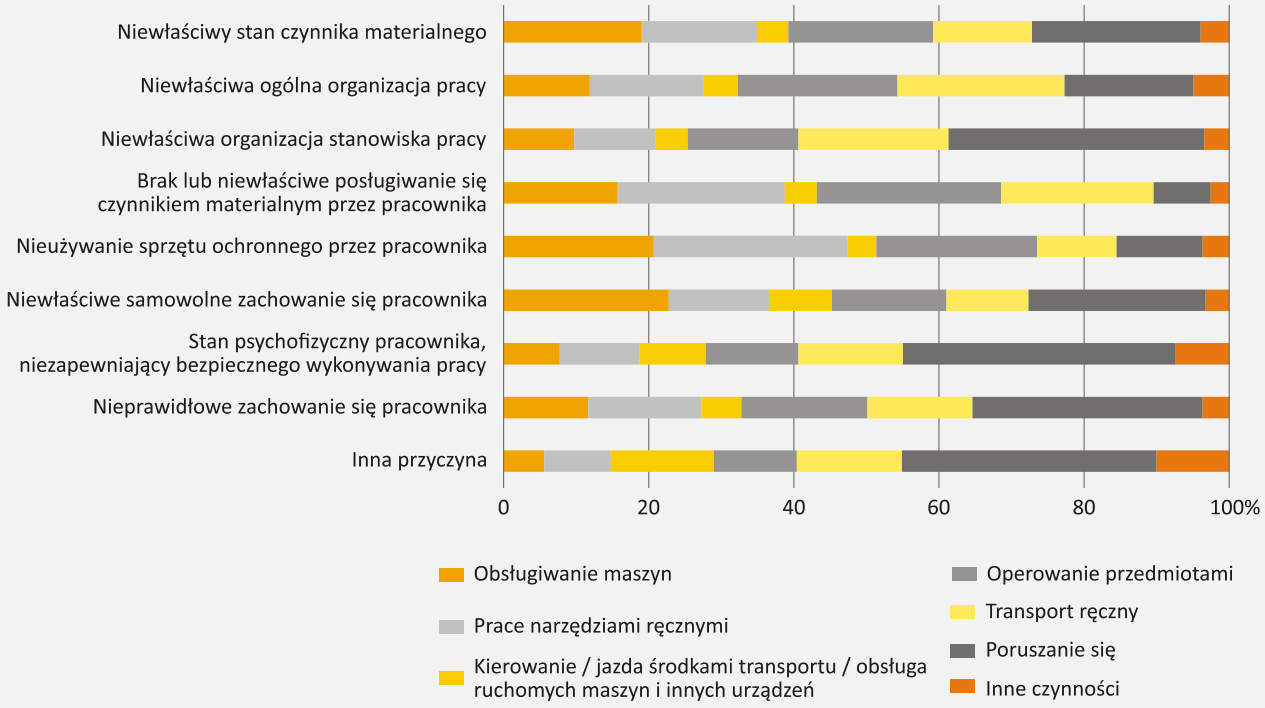
GRUPY ZAWODÓW	Ogółem		Mężczyźni	Kobiety
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach		
O g ó ł e m	**11151**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
w tym:				
Specjaliści do spraw zdrowia	449	4,0	0,7	10,3
Specjaliści nauczania i wychowania	251	2,3	1,0	4,6
Specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	174	1,6	0,8	3,1
Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	208	1,9	2,4	0,8
Średni personel do spraw biznesu i administracji	214	1,9	1,3	3,0
Pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	558	5,0	5,8	3,5
Pozostali pracownicy obsługi biura	209	1,9	1,6	2,4
Pracownicy usług osobistych	251	2,3	1,9	2,9
Sprzedawcy i pokrewni	667	6,0	2,2	13,1
Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	560	5,0	7,6	0,2
Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	1240	11,1	16,5	1,0
Elektrycy i elektronicy	257	2,3	3,2	0,6
Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	1136	10,2	11,1	8,5
Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	1041	9,3	10,2	7,7
Monterzy	332	3,0	3,0	2,9
Kierowcy i operatorzy pojazdów	837	7,5	11,2	0,6
Pomoce domowe i sprzątaczki	320	2,9	0,7	7,0
Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	843	7,6	7,4	7,9
Ładowacze nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych	160	1,4	1,7	1,0

Mężczyźni poszkodowani w wypadkach przy pracy najczęściej pracowali jako robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń (16,5%), kierowcy i operatorzy pojazdów (11,2%), robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych (11,1%) oraz operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych (10,2%). Wśród kobiet najwięcej wypadków dotyczyło pracujących w zawodach sprzedawcy i pokrewni (13,1%) oraz specjaliści do spraw zdrowia (10,3%).

Do wypadków przy pracy nadal najczęściej dochodziło w miejscach produkcji przemysłowej (54,6% wszystkich zdarzeń), w biurach, placówkach naukowych i szkołach, zakładach usługowych (17,8%) oraz w miejscach i środkach komunikacji publicznej (8,0%).

Wśród przyczyn wypadków przy pracy przeważały te związane z czynnikiem ludzkim. Większość stanowiły przyczyny kwalifikowane jako nieprawidłowe zachowania pracownika (63,1%), ale znaczny wpływ wywierały również: niewłaściwe posługiwanie się przez pracownika czynnikiem materialnym lub jego brak (6,5%), niewłaściwe, samowolne zachowanie pracownika (6,5%), niewłaściwa organizacja stanowiska pracy (4,7%) oraz niewłaściwa ogólna organizacja pracy (4,3%). Liczną grupę tworzyły też przyczyny związane z czynnikiem materialnym, określone jako niewłaściwy stan czynnika materialnego, obejmujące m.in. wady konstrukcyjne i materiałowe, niewłaściwe rozwiązania techniczne i ergonomiczne oraz niewłaściwą eksploatację (7,6%).

PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG CZYNNOŚCI WYKONYWANYCH PRZEZ POSZKODOWANEGO W CHWILI WYPADKU W 2016 R.

Czynności, jakie w chwili wypadku wykonywali poszkodowani, najczęściej były związane z poruszaniem się (30,8%), a przede wszystkim z chodzeniem, bieganiem, wchodzeniem na coś i schodzeniem z czegoś (23,1%). W chwili wypadków taki rodzaj czynności dominował we wszystkich sekcjach, jedynie w przetwórstwie przemysłowym nieco częściej zdarzenia te miały miejsce podczas obsługiwania maszyn lub wykonywania prac narzędziami ręcznymi.

Wskutek wypadków przy pracy poszkodowani doznali różnego rodzaju urazów. W 2016 r. ponad połowę z nich stanowiły rany i powierzchowne urazy (52,4%). Często zdarzały się również przemieszczenia, zwichnięcia, skręcenia i naderwania (20,7%) oraz złamania kości (15,4%). Te trzy typy urazów dominowały we wszystkich zakładach, bez względu na ich wielkość, a także we wszystkich grupach zawodowych. Najwięcej ran i urazów powierzchownych wskutek wypadku przy pracy odnotowano w grupie zawodowej robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni (13,3% ogółu takich urazów), a także robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni (12,6%) oraz operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych (10,6%). Najwięcej przemieszczeń, zwichnięć, skręceń i naderwań odnotowano w grupie zawodowej kierowcy i operatorzy pojazdów (10,6% ogółu takich urazów), natomiast najwięcej złamań kości stwierdzono wśród robotników obróbki metali, mechaników maszyn i urządzeń i pokrewnych (13,0% ogólnej liczby takich urazów) oraz kierowców i operatorów pojazdów (10,8%).

Powtarzające się najczęściej rodzaje urazów wskazują które części ciała są najbardziej narażone na uszkodzenie wskutek wypadków przy pracy. Tak samo jak w poprzednich latach, najwięcej osób doznało urazu kończyn górnych (47,2% ogółu poszkodowanych), kończyn dolnych (32,5%) lub głowy (10,1%).

Tabl. 4. **Poszkodowani w wypadkach przy pracy według grup wydarzeń powodujących uraz u osoby poszkodowanej oraz sekcji PKD w 2016 r.**

SEKCJE PKD	Ogółem	W tym w wypadkach, gdzie wydarzeniami powodującymi uraz był						
		kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi	zderzenie z / uderzenie w nieruchomy obiekt	uderzenie przez obiekt w ruchu	kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym	uwięzienie, zmiażdżenie	obciążenie fizyczne lub psychiczne	przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia
O g ó ł e m	**11151**	**382**	**2630**	**2329**	**2408**	**724**	**1264**	**222**
w tym:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	267	7	72	56	27	16	13	40
Przemysł	5285	203	1025	1217	1433	455	482	20
w tym przetwórstwo przemysłowe	4910	191	915	1148	1385	424	444	12
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ	254	7	79	43	39	20	21	7
Budownictwo	609	25	124	163	118	45	68	3
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ	1405	38	346	334	320	81	177	7
Transport i gospodarka magazynowa	897	13	290	219	68	42	136	43
Zakwaterowanie i gastronomia Δ	147	20	45	16	35	1	6	1
Administrowanie i działalność wspierająca Δ	475	13	120	93	78	35	52	8
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	339	9	103	51	31	6	51	14
Edukacja	411	12	140	42	25	4	86	12
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	886	27	227	57	228	20	130	63

Wśród wydarzeń powodujących urazy dominowały trzy grupy: zderzenie z/uderzenie w nieruchomy obiekt (23,6% ogółu poszkodowanych w wypadkach przy pracy), kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim lub chropowatym (21,6%) oraz uderzenie przez obiekt w ruchu (20,9%; w tym głównie przez spadający obiekt – 8,6%). Źródłem urazów spowodowanych przez wymienione wydarzenia były czynniki materialne z grup: budynki, konstrukcje i ich elementy, powierzchnie – na i nad poziomem gruntu (łącznie 49,2% wszystkich zderzeń z nieruchomym obiektem), materiały, przedmioty, wyroby, części maszyn (31,8% ogółu uderzeń przez obiekt będący w ruchu i 19,5% wszystkich wydarzeń spowodowanych kontaktem z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym), maszyny, urządzenia i wyposażenie do podnoszenia, przenoszenia i magazynowania (18,3% ogólnej liczby uderzeń przez obiekt w ruchu), a także narzędzia ręczne bez napędu oraz maszyny, urządzenia i wyposażenie stacjonarne (odpowiednio 33,5% i 17,5% wydarzeń spowodowanych kontaktem z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym).

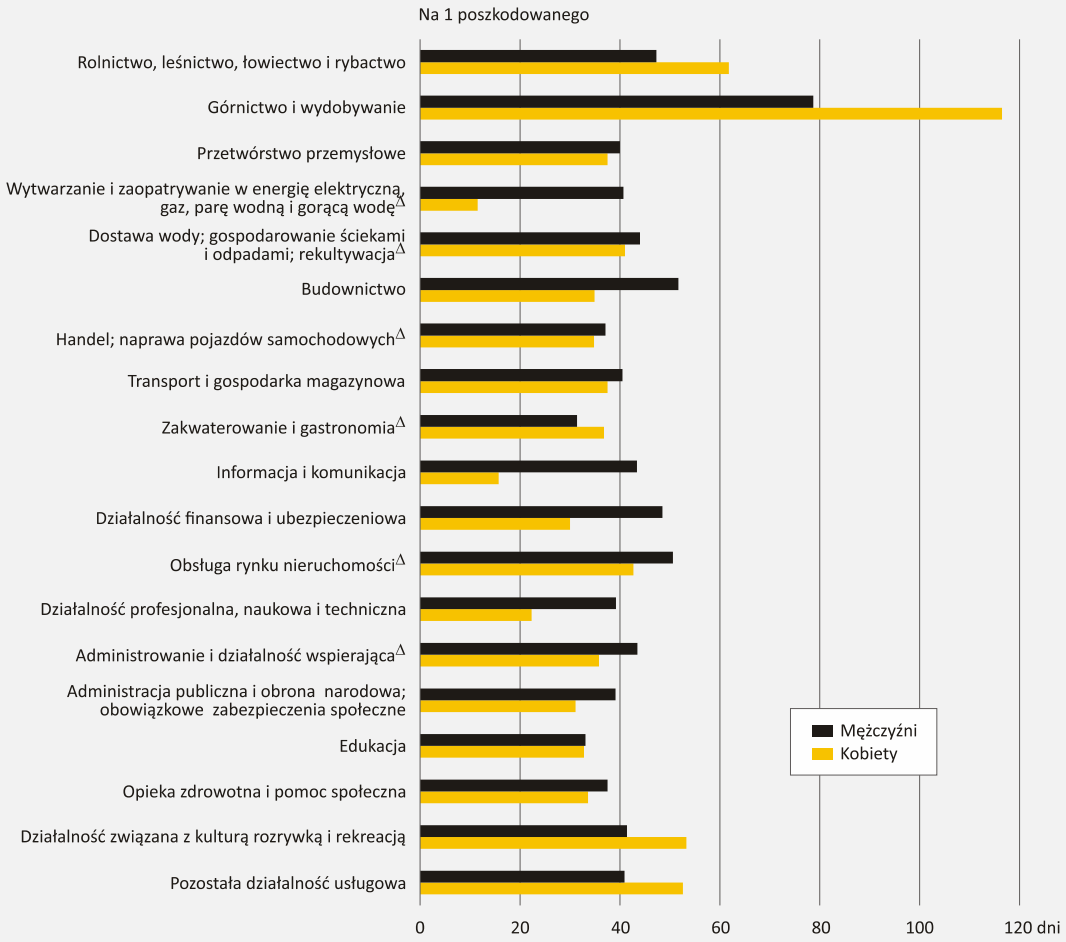
Tabl. 5. **Poszkodowani w wypadkach przy pracy według grup wydarzeń będących odchyleniem od stanu normalnego powodujących wypadki oraz sekcji PKD w 2016 r.**

SEKCJE PKD	Ogółem	W tym w wypadkach spowodowanych przez						
		wyrzut, wyciek, emisję substancji szkodliwych	uszkodzenie, rozerwanie, pęknięcia, ześlizgnięcie, upadek, załamanie się czynnika materialnego	utratę kontroli nad: maszyną, środkami transportu, transportowanym ładunkiem, narzędziem, obiektem, zwierzęciem	poślizgnięcie, potknięcie się, upadek osoby	ruchy ciała bez wysiłku fizycznego prowadzące do urazów		wstrząs, strach, przemoc, atak, zagrożenie, obecność
						zewnętrznych	wewnętrznych	
O g ó ł e m	**11151**	**276**	**1731**	**2271**	**2782**	**1455**	**1242**	**321**
w tym:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	267	5	46	54	91	18	11	17
Przemysł	5285	164	958	1314	982	798	555	51
w tym:								
przetwórstwo przemysłowe	4910	154	896	1257	853	764	516	41
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ	254	9	45	35	87	21	24	8
Budownictwo	609	21	140	133	154	43	55	6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ	1405	26	233	326	317	180	173	31
Transport i gospodarka magazynowa	897	15	121	132	276	72	116	73
Zakwaterowanie i gastronomia Δ	147	7	25	21	49	13	9	3
Administrowanie i działalność wspierająca Δ	475	9	52	101	145	84	35	13
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	339	6	24	36	141	33	40	20
Edukacja	411	5	28	20	196	41	68	14
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	886	14	55	76	286	128	119	72

Analizując wypadki przy pracy pod kątem powodujących je wydarzeń będących odchyleniem od stanu normalnego, stwierdzono, że w 2016 r. najczęściej wypadki następowały wskutek: poślizgnięcia, potknięcia się, upadku osoby (24,9% ogółu poszkodowanych), utraty kontroli nad: maszyną, środkami transportu, transportowanym ładunkiem, narzędziem, obiektem, zwierzęciem (20,4%) oraz uszkodzenia, rozerwania, pęknięcia, ześlizgnięcia, upadku, załamania się czynnika materialnego (15,5%). Głównymi czynnikami, które przyczyniły się do powstania urazów, były: budynki, konstrukcje i ich elementy, powierzchnie (na i nad poziomem gruntu), a także maszyny, urządzenia i wyposażenie (stacjonarne oraz do podnoszenia, przenoszenia i magazynowania), materiały, przedmioty, wyroby, części maszyn oraz narzędzia ręczne bez napędu.

Obok skutków zdrowotnych dla osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy (czasem nawet śmierci bądź ciężkiego uszkodzenia ciała), zdarzenia te pociągały za sobą również konsekwencje ekonomiczne, istotne dla zakładu, w którym zdarzył się wypadek, jak i dla całej gospodarki narodowej. Konsekwencje ekonomiczne to z jednej strony straty materialne zakładu, z drugiej – strata czasu pracy innych pracowników, nieuczestniczących bezpośrednio w wypadku, a przede wszystkim absencja osób poszkodowanych.

PRZECIĘTNY OKRES NIEZDOLNOŚCI DO PRACY POSZKODOWANYCH W WYPADKACH [a] PRZY PRACY WEDŁUG PŁCI ORAZ SEKCJI PKD W 2016 R.

a Bez wypadków śmiertelnych.

Łączna liczba dni niezdolności do pracy w wyniku zaistniałych wypadków w 2016 r. w województwie wielkopolskim wyniosła 439514 i była o 6,2% większa niż w poprzednim roku. Wyłączając wypadki śmiertelne, średnio na 1 poszkodowanego przypadało 40 dni niezdolności do pracy, tj. o 2 dni więcej niż przed rokiem (w sektorze publicznym przeciętna absencja powypadkowa była nieznacznie niższa i wynosiła 38 dni). Poszkodowani w wypadkach przy pracy najczęściej pozostawali na zwolnieniu przez okres od 1 do 3 miesięcy (24,7% ogółu poszkodowanych w wypadkach przy pracy, poza wypadkami śmiertelnymi). Taki okres niezdolności dominował we wszystkich zakładach, niezależnie od ich wielkości. Najdłużej niezdolni do pracy pozostawali poszkodowani w wypadkach, które zdarzyły się w przedsiębiorstwach górnictwa i wydobywania (średnio 81 dni), a także w jednostkach sekcji budownictwo (51 dni) oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (50 dni). Najmniej dni niezdolności do pracy mieli poszkodowani pracujący w edukacji (33 dni), a ponadto w jednostkach sekcji: opieka zdrowotna i pomoc społeczna, informacja i komunikacja oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (po 34 dni).

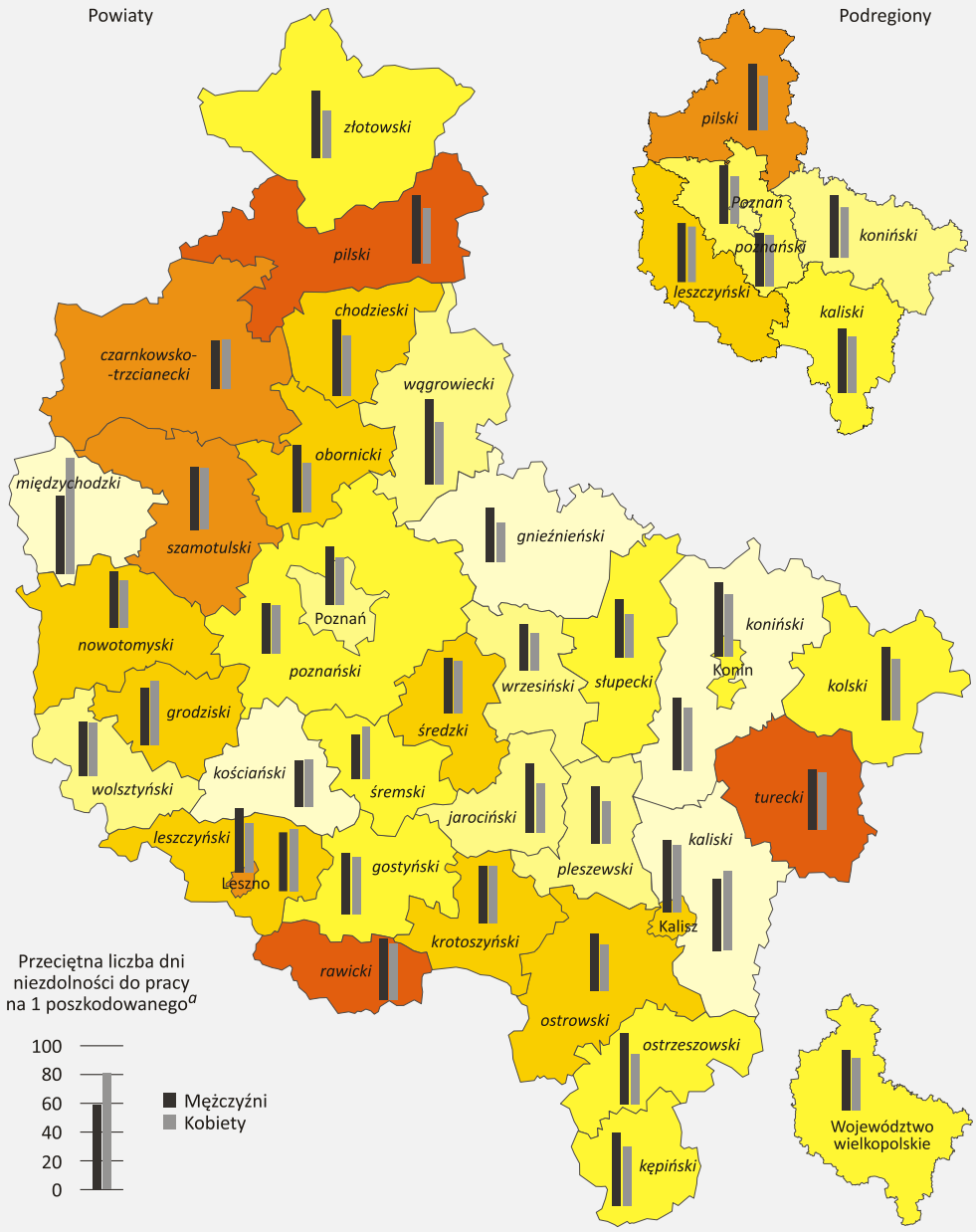
Przeciętna absencja powypadkowa mężczyzn wynosiła 41 dni. Najdłuższą niezdolność do pracy wykazywali mężczyźni poszkodowani w wypadkach w sekcji górnictwo i wydobywanie (średnio 79 dni), zaś najkrócej – zatrudnieni w zakwaterowaniu i gastronomii (31 dni). Kobiety poszkodowane w wypadkach były niezdolne do pracy średnio 36 dni. Najdłuższą absencję wykazały kobiety pracujące, podobnie jak mężczyźni, w sekcji górnictwo i wydobywanie (117 dni), natomiast najkrócej na zwolnieniu związanym z wypadkiem przy pracy przebywały pracownice jednostek wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (średnio 12 dni).

Łączny wymiar czasu pracy innych osób straconego w związku z wypadkami przy pracy (poza poszkodowanymi w tych zdarzeniach) w 2016 r. wyniósł 4614 roboczogodzin (wobec 6625 przed rokiem). Najwięcej strat poniesiono w zakładach przetwórstwa przemysłowego (2184 roboczogodziny, w tym 890 w dziale produkcja wyrobów z metali), a także w budownictwie (854 roboczogodziny) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (535 roboczogodzin). Szacunkowe straty materialne spowodowane wypadkami kształtowały się na poziomie 5103,6 tys. zł, w tym 153,7 tys. zł wyniosły straty poniesione wskutek wypadków zbiorowych (przed rokiem straty były mniejsze – 3231,9 tys. zł, z tego w wypadkach zbiorowych 217,0 tys. zł). Największe straty odnotowano w przetwórstwie przemysłowym (2704,9 tys., szczególnie w przedsiębiorstwach produkujących wyroby z gumy i tworzyw sztucznych – 2087,7 tys. zł).

Poziom wypadkowości nie jest jednakowy na obszarze całego województwa wielkopolskiego. Najwięcej wypadków przy pracy zdarza się tam, gdzie jest zarejestrowanych najwięcej podmiotów gospodarki narodowej. W liczbach bezwzględnych dominuje pod tym względem stolica województwa – Poznań, gdzie w 2016 r. w wypadkach przy pracy i zdarzeniach traktowanych na równi z nimi poszkodowane zostały łącznie 2342 osoby. Dużą liczbę wypadków odnotowano też w powiatach: poznańskim (1624 poszkodowanych), pilskim (532 poszkodowanych) i ostrowskim (506 poszkodowanych). Uwzględniając liczbę podmiotów, najwięcej osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy zanotowano w powiatach: tureckim, rawickim, pilskim i czarnkowsko-trzcianeckim, gdzie na 100 podmiotów przypadało odpowiednio: 4,49; 4,35; 4,14 i 4,00 poszkodowanych, przy średniej dla województwa 2,69. Wskaźnik wypadkowości liczony w relacji do liczby pracujących najwyższy poziom osiągnął w powiatach leszczyńskim, rawickim, pilskim i czarnkowsko-trzcianeckim gdzie na 1000 pracujących przypadało około 12 osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy (odpowiednio: 12,62, 12,23, 12,15 i 11,96, przy średniej wojewódzkiej 8,70). Dla porównania, w Poznaniu wskaźniki te wyniosły 2,12 – w relacji do podmiotów oraz 7,06 – w odniesieniu do liczby pracujących, co oznacza, że w obu przypadkach kształtowały się poniżej średniej wojewódzkiej. Najmniej wypadków przy pracy w 2016 r., podobnie jak w poprzednich latach, stwierdzono w powiecie międzychodzkim (61 poszkodowanych). Poniżej średniej wojewódzkiej kształtował się tu również wskaźnik poszkodowanych na 100 zarejestrowanych podmiotów (1,70 osób) oraz na 1000 pracujących (6,34 osób). W relacji do liczby podmiotów najmniej wypadków stwierdzono w powiecie kaliskim, gdzie na 100 podmiotów przypadały blisko 2 osoby poszkodowane (1,62; w liczbach bezwzględnych w powiecie tym było 107 poszkodowanych w wypadkach przy pracy). W odniesieniu do liczby pracujących najmniej poszkodowanych stwierdzono w powiecie kępińskim – 6,06 osób na 1000 pracujących (w liczbach bezwzględnych było to 151 osób).

Największą przeciętną absencją powypadkową (62 dni, przy przeciętnej dla województwa 40 dni na jednego poszkodowanego, z wyłączeniem wypadków śmiertelnych) w 2016 r. charakteryzował się powiat międzychodzki, mimo że w skali województwa stwierdzono tam najmniejszą liczbę poszkodowanych w wypadkach przy pracy. Stosunkowo długi przeciętny okres niezdolności do pracy osób poszkodowanych w wypadkach odnotowano także w powiatach wągrowieckim (54 dni) i kaliskim (51 dni). Najkrócej na zwolnieniu pozostawali poszkodowani w wypadkach pracownicy zakładów w powiatach: wrzesińskim (30 dni) oraz kościańskim i śremskim (32 dni). W Poznaniu średni okres absencji powypadkowej wyniósł 37 dni, czyli był krótszy (podobnie jak w 12 innych powiatach) niż przeciętnie w województwie wielkopolskim.

POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM WEDŁUG POWIATÓW W 2016 R.

W nawiasach podano liczbę powiatów.

a W wypadkach przy pracy, bez śmiertelnych.

* * *

UWAGI METODYCZNE

*Opracowanie zawiera informacje o zgłoszonych w danym roku **wypadkach przy pracy osób pracujących w całej gospodarce narodowej**, z wyłączeniem osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. Badaniem statystycznym objęte są wszystkie wypadki przy pracy, a także wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy, niezależnie od tego czy na karcie wykazana została niezdolność do pracy. Dane o wypadkach przy pracy charakteryzują osoby, które uległy wypadkom indywidualnym i zbiorowym. Za jeden wypadek przy pracy uznaje się wypadek każdej pracującej osoby, poszkodowanej w wypadku indywidualnym lub zbiorowym.*

*Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą.*

***Na równi z wypadkiem przy pracy**, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ w czasie podróży służbowej, podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony, przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.*

***Za wypadek przy pracy uważa się również** nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas: uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe; wykonywania odpłatnie pracy na podstawie skierowania do pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania; pełnienia mandatu posła (w kraju lub w Parlamencie Europejskim) bądź senatora, pobierającego uposażenie; odbywania — na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący — szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium; wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni; wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług; wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej; wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi; odbywania zastępczych form służby wojskowej; nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.*

*Za **zbiorowy wypadek przy pracy** traktuje się wypadek, któremu w danym zakładzie uległy co najmniej 2 osoby.*

*Za **ciężki wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.*

*Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.*

***Wskaźnik wypadkowości** to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do jego obliczenia przyjęto przeciętną liczbę pracujących obliczoną przy zastosowaniu metody średniej arytmetycznej dwóch stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.*

***Wydarzenie będące odchyleniem od stanu normalnego** to wydarzenie niezgodne z właściwym przebiegiem procesu pracy, które wywołało wypadek.*

***Wydarzenie powodujące uraz** opisuje, w jaki sposób poszkodowany doznał urazu (fizycznego lub psychicznego) spowodowanego przez czynnik materialny.*

***Czynnik materialny będący źródłem urazu** to maszyna, narzędzie, inny obiekt lub czynnik środowiska, z którym kontakt stał się przyczyną urazu (fizycznego lub psychicznego).*

***Przyczyny wypadku** to wszelkie braki i nieprawidłowości, które bezpośrednio lub pośrednio przyczyniły się do powstania wypadku, związane z czynnikami materialnymi (technicznymi), z ogólną organizacją pracy w zakładzie lub organizacją stanowiska pracy oraz związane z pracownikiem. Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z czym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków.*

*Informacje o **dniach niezdolności do pracy** obejmują łączną kalendarzową liczbę dni niezdolności do pracy spowodowaną wypadkami przy pracy, ustaloną na podstawie zaświadczeń lekarskich.*

Dane zaprezentowano w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności PKD 2007 wprowadzonej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami, obowiązującej od 1 stycznia 2008 r.

W stosunku do obowiązującej Polskiej Klasyfikacji Działalności zastosowano skróty; skrócone nazwy oznaczone zostały w tablicach znakiem „Δ". Zestawienie tych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

Skrót	Pełna nazwa
	SEKCJE
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

Informacje o wykonywanych zawodach osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy wykazane zostały zgodnie z Klasyfikacją Zawodów i Specjalności (KZiS) wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (Dz. U. 2014, poz. 1145).

Szczegółowe omówienie metodologii badania wypadków przy pracy znajduje się w publikacji rocznej Wypadki przy pracy w 2016 r.*, dostępnej na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego pod adresem:*

http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/warunki-pracy-wypadki-przy-pracy/wypadki-przy-pracy-w-2016-r-,4,10.html

Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego.

Opracowanie: Wielkopolski Ośrodek Badań Regionalnych – Dział Opracowań Zbiorczych